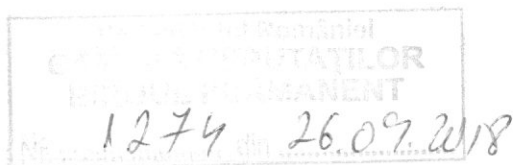

Parlamentul României Camera Deputaților

Parlamentul României
Camera Deputaților

APROBAT

In sedinta Biroului permanent al
Camerei Deputatilor
din data de 26.09.2018
Nr. 1274

Domnului judecător

VALER DORNEANU

Președintele Curții Constituționale a României

Stimate domnule Președinte,

Având în vedere adresa Curții Constituționale nr. 7788 din 13 septembrie 2018, cu privire la sesizarea de neconstituționalitate formulată de Grupul parlamentar al Uniunii Salvați România cu referire la Hotărârea Camerei Deputaților nr. 47/2018 privind modificarea și completarea Regulamentului Camerei Deputaților, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 769 din 6 septembrie 2018,

Biroul permanent al Camerei Deputaților c o m u n i c ă prezentul

PUNCT DE VEDERE

Prin adresa nr. 2/8104 din 12 septembrie 2018 înregistrată la Cabinetul Secretarului general al Camerei Deputaților, Grupul parlamentar al Uniunii Salvați România a sesizat Curtea Constituțională cu privire la neconstituționalitatea prevederilor art. 153 alin. (3) și ale art. 243 alin. (1) lit. g)

din Hotărârea Camerei Deputaților nr. 47/2018 privind modificarea și completarea Regulamentului Camerei Deputaților, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 769 din 6 septembrie 2018, susținând neconformitatea cu prevederile art. 2 alin. (1), art. 30 alin. (1) și (2), art. 61 alin. (1), art. 69 alin. (1) și art. 70 din Constituția României, republicată.

Din examinarea considerentelor înscrise în sesizarea de neconstituționalitate prin raportare la dispozițiile constituționale invocate și la jurisprudența Curții Constituționale în materia vizată, rezultă că aceasta este neîntemeiată, având în vedere motivele pe care le vom prezenta în continuare cu privire la fiecare punct din sesizare.

I. Cu referire la încălcarea art. 30 alin. (1) și (2) din Constituția României, republicată

Autorii sesizării de neconstituționalitate susțin că *"alin. (3) al art. 153 din Regulamentul Camerei Deputaților, introdus prin Hotărârea Camerei Deputaților nr. 47/2018, contravine prevederilor art. 30 alin. (1) și (2) din Constituție"*.

Potrivit dispozițiilor art. 153 alin. (3) din Regulamentul Camerei Deputaților, astfel cum acesta a fost reglementat prin Hotărârea Camerei Deputaților nr. 47/2018 *"În dezbaterile parlamentare, deputații nu adoptă comportamente și limbaje denigratoare, rasiste sau xenofobe și nici nu desfășoară pancarte sau bannere."* (a se vedea, în acest sens, art. unic pct. 3 din hotărâre).

În opinia autorilor sesizării de neconstituționalitate *"În condițiile în care mesajele inscripționate nu sunt denigratoare, rasiste sau xenofobe, iar afișarea pancartelor sau desfășurarea bannerelor nu perturbă ședințele plenului ... interzicerea acestor modalități de exprimare pașnică și neobstructivă reprezintă o cenzură nejustificată incompatibilă cu dreptul fundamental cetățenesc și cu*

principiul de drept parlamentar menționat mai sus [majoritatea decide, opoziția se exprimă n.a.]”.

Dispozițiile art. 30 alin. (1) și (2) din Constituția României, republicată, invocate de autorii sesizării, statuează că *”(1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile. (2) Cenzura de orice fel este interzisă.”*

În ceea ce privește principiul libertății de exprimare înscris în art. 30 din legea fundamentală, constatăm că legiuitorul constituant a reglementat, sub aspect material, mai multe aspecte cu privire la tematica subiectului, precum importanța libertății de exprimare, conținutul și titularii libertății de exprimare, necesitatea insituirii controlului de proporționalitate a limitelor de exprimare, limitele impuse de apărarea drepturilor și libertăților altei persoane, limitele impuse de apărarea unui interes public, răspunderea pentru depășirea limitelor libertății de exprimare, precum și o scurtă trimitere la delictele de presă, care se stabilesc prin lege infraconstituțională.

Astfel, potrivit primului alineat al art. 30 din legea fundamentală, libertatea de exprimare și libertatea creațiilor sunt inviolabile. Dar dispozițiile art. 30 trebuie interpretate în mod sistematic, atât prin prisma conexiunilor indisolubile dintre prevederile înscrise în cele 8 alineate, cât și prin raportare la celelalte dispoziții constituționale. Ca urmare a acestei interpretări, remarcăm că acestea nu sunt drepturi absolute. Constatăm, astfel, că exercitarea acestor libertăți nu este nelimitată, aspect pe care autorii sesizării par că îl ignoră. Însuși legiuitorul constituant a prevăzut, în alin. (6) și (7) ale aceluiași articol, mai multe limitări ale libertății de exprimare, limitări care sunt determinate de respectarea și protejarea altor interese fundamentale. Din examinarea sistematică a prevederilor constituționale respective rezultă că acestea pot fi încadrate în două mari categorii de interese, fiind vorba despre interese individuale și interese colective.

Ca urmare, o categorie importantă de limite ale libertății de exprimare este aceea care vizează apărarea drepturilor și libertăților recunoscute altei persoane. În acest sens, alin. (6) al art. 30 din Constituția României, republicată, prevede că libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine. Constatăm, cu caracter general, că toate aceste valori enumerate expres de textul constituțional arătat pot fi încadrate în principiul general recunoscut de Constituție privind dreptul la viață privată al persoanei. Prin conținutul lor, acestea reprezintă elemente de conținut ale acestui drept fundamental al omului.

Ca urmare a acestei interdependențe, ori de câte ori se pune problema limitării libertății de exprimare în temeiul art. 30 alin. (6) din legea fundamentală, în drept, ca și în fapt, poate apărea un conflict între cele două libertăți ocrotite în egală măsură de Constituția României. Dispozițiile regulamentare contestate au în vedere deopotrivă, atât asigurarea libertății de exprimare, cât și respectarea dreptului persoanei la viață privată, prin excluderea comportamentului și limbajului denigrator, rasist sau xenofob și prin interdicția de a utiliza în acest scop pancarte sau bannere. Frecvența și gravitatea abuzurilor manifestate în ședințele de plen ale forului legislativ au determinat adoptarea de măsuri necesare pentru respectarea demnității, onoarei, vieții particulare a persoanei și a dreptului la propria imagine. După cum am arătat anterior, într-o societate democratică exercitarea libertății de exprimare comportă în mod corelativ îndatoriri și responsabilități și de aceea poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau chiar sancțiuni, în deplină concordanță cu prevederile constituționale și cu dispozițiile art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

O altă categorie importantă de limite care pot fi impuse libertății de exprimare sunt cele determinate de necesitatea apărării unui interes public, situație prevăzută expres de alin. (7) al art. 30 din Constituția României, republicată. Din perspectiva acestor dispoziții constituționale *"Sunt interzise de*

lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.” Legiuitorul constituant a dispus, așadar, ca prin norme infraconstituționale să se reglementeze dispoziții referitoare la elementele de interes public cuprinse în enumerarea art. 30 alin (7). Iar dispoziția regulamentară contestată este expresia juridică a aplicării dispoziției constituționale menționate, corelativ dispozițiilor art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

II. Cu referire la încălcarea art. 2 alin. (1), art. 61 alin. (1), art. 69 alin. (1) și art. 70 din Constituția României, republicată

Autorii sesizării de neconstituționalitate afirmă că dispozițiile art. 243 alin. (1) lit. g) din Regulamentul Camerei Deputaților, introduse prin Hotărârea Camerei Deputaților nr. 47/2018, încalcă următoarele prevederi din Constituția României, republicată: *„Suveranitatea națională aparține poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative, constituite prin alegeri libere, periodice și corecte, precum și prin referendum.”* [a se vedea art. 2 alin. (1)] *”Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării”* [a se vedea art. 61 alin. (1)] *„În exercitarea mandatului, deputații și senatorii sunt în serviciul poporului.”* [a se vedea art. 69 alin. (1)] și *”Deputații și senatorii intră în exercițiul mandatului la data întrunirii legale a Camerei din care fac parte, sub condiția validării alegerii și a depunerii jurământului. Jurământul se stabilește prin lege organică. Calitatea de deputat sau de senator încetează la data întrunirii legale a Camerelor nou alese sau în caz de demisie, de pierdere a drepturilor electorale, de incompatibilitate ori de deces.”* [a se vedea art. 70 alin. (1) și (2)].

Dispozițiile art. 243 alin. (1) lit. g) din Regulamentul Camerei Deputaților, nou-introduse, reglementează sancțiuni aplicabile în situația abaterii de la

regulament, dispunând în acest sens: *”fără a aduce atingere dreptului de vot în ședința de plen și sub rezerva respectării stricte a regulilor de conduită, suspendarea temporară a participării deputatului la o parte sau la toate activitățile Parlamentului pentru o perioadă cuprinsă între două și treizeci de zile lucrătoare.”*

În opinia autorilor sesizării de neconstituționalitate *”introducerea unei sancțiuni disciplinare constând în suspendarea participării deputatului la o parte sau la toate activitățile Parlamentului pentru o perioadă cuprinsă între două și treizeci de zile lucrătoare reprezintă o obstrucționare incompatibilă cu Legea fundamentală a exercitării mandatului cu care acesta a fost investit prin voturile exprimate de cetățenii români la alegerile parlamentare”*.

Pentru a se asigura parlamentarilor cadrul necesar exercitării mandatului obținut, în condițiile obișnuite ale activității legislative într-un mediu democratic, aceștia trebuie să dispună de un cadru normativ corespunzător realizării atribuțiilor fundamentale. Astfel, Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, reglementează sistemul măsurilor de protecție a mandatului parlamentar, în care putem include incompatibilitățile, interdicțiile, imunitățile și regimul disciplinar propriu. În acest mod, statutul deputaților și al senatorilor, completat de acest sistem de protecție, are ca scop asigurarea independenței parlamentarilor contra oricărei influențe externe, indiferent de natura acesteia și desfășurarea activității parlamentare în condiții de celeritate, în scopul asigurării calității actului legislativ.

În ceea ce privește conținutul măsurilor înscrise în Regulamentul Camerei Deputaților, amintim jurisprudența constantă a Curții Constituționale cu privire la principiul autonomiei regulamentare, reținând că: *„În temeiul prevederilor constituționale ale art. 61 privind rolul și structura Parlamentului și ale art. 64 privind organizarea internă a fiecărei Camere a Parlamentului, fiecare Cameră este în drept să își stabilească, în limitele și cu respectarea prevederilor*

constituționale, regulile de organizare și funcționare, care, în substanța lor, alcătuiesc regulamentul fiecărei Camere. Ca urmare, organizarea și funcționarea fiecărei Camere a Parlamentului se stabilesc prin regulament propriu, adoptat prin hotărâre proprie a fiecărei Camere, cu votul majorității membrilor Camerei respective. Astfel, în virtutea principiului autonomiei regulamentare a Camerei Deputaților, consacrat de art. 64 alin (1) teza I din Constituție, orice reglementare privind organizarea și funcționarea Camerei Deputaților, care nu este prevăzută de Constituție, poate și trebuie să fie stabilită prin regulamentul propriu. Prin urmare, Camera Deputaților este suverană în a adopta măsurile pe care le consideră necesare și oportune pentru buna organizare și funcționare a sa” (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 667 din 18 mai 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 397 din 7 iunie 2011).

Conform prevederilor art. 232 din Regulamentul Camerei Deputaților ”(1) Deputații, reprezentanți ai poporului, își exercită drepturile și își îndeplinesc îndatoririle pe toată durata legislaturii pentru care au fost aleși. Deputații sunt obligați, prin comportamentul lor, să păstreze demnitatea Parlamentului, să respecte valorile și principiile definite în Constituție, în Statutul deputaților și al senatorilor, în Codul de conduită al deputaților și senatorilor, precum și în regulamentele interne. Comportamentul deputaților este caracterizat de respect reciproc și nu trebuie să compromită buna desfășurare a lucrărilor parlamentare, menținerea securității și a ordinii interne. (2) În dezbaterile parlamentare, deputații sunt obligați să se supună normelor de conduită, de curtoazie și de disciplină parlamentară, să nu comită fapte care împiedică sau stânenesc activitatea altor parlamentari, să nu folosească sau să afișeze expresii provocatoare, injurioase, ofensatoare, discriminatorii sau calomnioase.”

Autorii sesizării susțin, totodată, că ”întrucât configurația politică a comisiilor parlamentare de specialitate este similară celei a plenului Camerei

Deputaților, imparțialitatea acestora în activitatea de cercetare a abaterilor disciplinare, respectiv de individualizare și aplicare a sancțiunilor, se află și va rămâne în continuare sub semnul întrebării, fiind de așteptat ca deputații din opoziție să fie aspru pedepsiți pentru abaterile de gravitate redusă, iar deputații de la putere să fie absolviți de orice consecințe sau pedepsiți mai mult simbolic pentru abaterile de gravitate majoră”.

În privința acestei susțineri, care reprezintă mai degrabă opinii sau temeri în legătură cu aplicarea dispozițiilor regulamentare, iterăm practica forului constituțional, care a statuat că nu este de competența sa să analizeze eventualele încălcări ale Regulamentului. Curtea Constituțională nu își poate extinde controlul și asupra actelor de aplicare a regulamentelor, întrucât ar încălca însuși principiul autonomiei regulamentare al celor două Camere, instituit prin art. 64 alin. (1) teza întâi din legea fundamentală. Analiza Curții este una în drept, fără a viza aspecte de fapt ale procedurii parlamentare (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 786 din 13 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 400 din 12 iunie 2009).

Considerăm relevant, totodată, că prin Decizia nr. 710 din 6 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 358 din 28 mai 2009, forul constituțional a stabilit că „*potrivit art. 146 lit. c) din Constituție, Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității regulamentelor Camerelor Parlamentului, controlul exercitat de Curte fiind un control de conformitate cu dispozițiile Legii fundamentale. Dacă, ignorând prevederile art. 146 lit. c) din Constituție și pe cele ale art. 27 din Legea nr. 47/1992, Curtea Constituțională și-ar extinde competența și asupra actelor de aplicare a regulamentelor, ea nu numai că ar pronunța soluții fără temei constituțional, dar ar încălca astfel și principiul autonomiei regulamentare a Camerei Deputaților, reglementat de art. 64 alin. (1) teza întâi din Legea fundamentală. În virtutea acestui principiu fundamental, aplicarea regulamentului este o atribuție a Camerei Deputaților, așa încât contestațiile deputaților privind actele concrete*

de aplicare a prevederilor regulamentului sunt de competență exclusivă a Camerei Deputaților, aplicabile, în acest caz, fiind căile și procedurile parlamentare stabilite prin propriul regulament, după cum și desfășurarea procedurii legislative parlamentare depinde hotărâtor de prevederile aceluiași regulament, care, evident, trebuie să concorde cu normele și principiile fundamentale. (...) În sensul celor arătate a statuat Curtea Constituțională în deciziile sale nr. 44/1993, nr. 68/1993, nr. 22/1995 și nr. 98/2005”.

Având în vedere considerentele expuse, apreciem că prezenta sesizare de neconstituționalitate este neîntemeiată, astfel încât propunem respingerea acesteia.

Acest punct de vedere a fost dezbătut și aprobat în ședința Biroului permanent al Camerei Deputaților din data de ..., cu majoritatea voturilor membrilor prezenți.

PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR

LIVIU DRAGNEA